

451581

# Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA



ANUL IX

No. 16

15

APRILIE

1928

**În acest număr:** *Creștinismul e acțiune* de I. Agârbiceanu; *Rugăciune*, poezie de D. Ciurezu; *Șvabii, care se deșteaptă* de Gh. Tulbure; *Pentru toți și pentru toate...* de Septimiu Popa; „*Ca la neamș*” de P. Nemoianu; *Rechizitoriu pentru tribunalul viitorului* de George A. Petre; *Scrisoare din Budapesta* de M. B. Rucăreanu; *Gazeta rimată: S'a amânat!* de Eudoxiu Tândală; *Insemnări: Libertatea presei, Adunarea, sau congres? S'a închis Parlamentul, Fuga lui Troțki? Zoologie politică, Orientarea politică a Franței, Un anuar școlar, etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. N. IORGA No. 2

UN EXEMPLAR 10 lei

© BCUCluj

# Țara Noastră



## Creștinismul e acțiune

Concepția despre lume și viață, noua religie vestită omenirii de blândul proroc din Nazaret, a fost socotită de mulți, dela începutul propovăduirii ei, ca dușmână a vieții, a bucuriilor vieții, ca o renunțare definitivă a omului, potrivită să-l împotmolească pe veci într'un chietism care pune cruce oricărui progres, și-l reduce pe om la regnul vegetal. Evreii deopotrivă ca și lumea greco-romană s'au ridicat, — amenințați în temeiurile vieții pe care o duceau, cu care erau obicinuți — cu patimă și ură împotriva vestirii lui Isus și a ucenicilor săi.

Nu s'au hodinit, cei dintâi, până nu L-au văzut pe Invățătorul răstignit pe cruce, iar lumea greco-romană, veacuri deiarândul, a prigonit pe cei ce umpleau imperiul roman cu „nebonia” cea nouă. Neamul lui Israel, împrăștiat și mai tare în lume după dărâmarea templului lui Solomon, n'a fost străin de aceasta prigoană. Complicitatea iudeo-romană, care a dus la condamnarea lui Isus, la paza mormântului Său cu soldați romani, s'a continuat veacuri întregi în năzuința de-a opri creșterea religiei celei nouă, împărăției lui Dumnezeu pe pământ, pe care Intemeietorul ei o asemănase cu firul de muștar din care crește copacul cu ramuri multe.

Complicitatea nu a încetat decât în clipa când temeliiile împărăției romane începură să trosnească și crucea Celui înviat din morți arătase simbol pe cer marelui Constantin, după ce pământul Europei era de mult presărat cu acest semn de biruință și nu mai încapea, cu puterea lui de viață, sub pământ, în catacombe.

Lupta dusă împotriva credinței celei noi a fost pierdută și de evrei și de romani. Evanghelia era vestită și primită „până la marginile pământului”.

...Pentru că era dușmână a neamului omenesc? Pentru că smulgea rădăcinile vieții și ale bucuriei pe pământ? Pentru că era, în

esența ei, o renunțare, un chietism sinonim cu lipsa de rezistență și de reacțiune a vieții vegetale? Pentru că era „scandal“ pentru om, cum țipau evreii, sau „nebunie“, cum afirmau greco-romanii? Desigur că nu!

Creștinismul nu e chietism, nici renunțare, ci acțiune și năzuință necurmată, vecinică luptă. Intemeietorul lui însuși a spus că n'a venit să „aducă pace pe pământ, ci sabie“. Hristos a mărturisit în cele dintâi învățături ale sale că e dușman al neacțiunii: „Nu tot cele ce zice Doamne=Doamne, va moșteni împărăția cerului, ci cel ce face voia Tatălui meu, care este în cer“.

\* \* \*

Da. Creștinismul e acțiune. Hristos a voit să întemeieze o nouă împărăție pe pământ. Chiar păstrarea unei împărății existente necesită luptă și muncă, dar una nouă, cum se va întemeia fără acțiune?

Decât un lucru fundamental, care a și fost motivul principal în neînțelegerea creștinismului de către evrei și lumea greco-romană. *Obiectivul acțiunii creștine nu este lumea externă, materială, ci lumea internă, spirituală.* Împărăția cea nouă pe care Hristos a adus-o pe pământ, împărăția lui Dumnezeu, este în noi înșine, în sufletul omului.

Pentru creșterea acestei împărății, creștinismul a dat, dela început, porunca luptei, a năzuinței, a muncii celei mai neogoite. În istoria timpurilor aproape nu există caz, când cineva să fi fost în stare a aduce astfel de jertfe pentru câștigarea și biruința bunurilor materiale, cum au adus sutele de mii de martiri creștini, și milioanele de suflete botezate, pentru câștigarea bunurilor celor sufletești.

„Cine iubește pe mamă=sa, sau pe tatăl său, sau pe soție, sau pe frate ori pe soră, mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine“.

Iată femeia acțiunii creștine: iubirea de Dumnezeu, întâia poruncă a lui Isus. Și a doua, asemenea acesteia: iubirea de aproape= lui. „În aceste două se cuprinde întreaga lege și proorocii“.

Iar iubirea nu se manifestă prin vorbe, ci prin fapte. Creștinismul, deci, nu numai că nu e potrivnic acțiunii, ci e pură acțiune, și anume cea mai superioară acțiune, chiar după efica laică: *acțiunea porceasă din iubire.*

Numai cât ea privește în primul rând, nu cele din afară, ci cele dinlăuntru ale omului, cele spirituale, nu cele trupești, pe omul adevărat, nu formele trecătoare ale materiei cu bunurile sale. „Căutați înainte de toate împărăția lui Dumnezeu, și toate celelalte vi se vor adăuga vouă“. „Ce va dobândi omul dacă va dobândi lumea întreagă, iar sufletul său și-l va pierde?“

Și aici era piatra de scandal, de care s'au împiedecat evreii, cași lumea greco-romană. Sufletul cu drepturile lui trăia, la evrei, în psalmi și'n cărțile cele sfinte. În practica vieții, atât cât era de ajuns

fariseilor să conducă plebea. La greco-romani spiritul cu drepturile sale, în acele vremi, se reducea la nebuloase amintiri din doctrinele marilor filosofi ale vremurilor apuse. În practică: viața întregă era exterioră: cucerire, avere, mărire, lux, mâncare, băufură.

Zei nu le mai vorbeau de mult oamenilor. Nici cei din Olimp, nici Cel din muntele Sinai, nici zeii din ei înșiși: sufletele lor. Viața era un praznic sau o tortură a trupului; spiritul se risipise, aproape inexistent.

\* \* \*

Și într-o vreme când toată lumea uitase de el și de drepturile sale, săpând prin aceasta la temelia unei culturi de veacuri, operă a spiritului, nu a trupului, — proorocul din Galileea le-a poruncit oamenilor să privească în lăuntrul lor, nu în afară de ei, să-și caute sufletul și să-l îngrijească în primul rând pe el. Cei cari se îngrozeau de disprețul cu care întâii creștini părăseau toate bucuriile și bunurile lumii, și mureau, — după concepția păgână prostește, — nu știau ce îngrozitoare acțiune lăuntrică zidise în aruncații fiarelor, idea cea nouă a mântuirii sufletului, a prevalenței spiritului asupra materiei!

Dar creștinismul e acțiune nu numai în clădirea cea din lăuntru a omului, nu numai în grija de cele spirituale, care nu se pot dobândi decât cu luptă înverșunată până la sfârșit.

El nu e chietism nici când e vorba de cele trupești ale omului, ci, iarăși, acțiunea cea mai pură, acțiunea pornită din iubire. Creștinismul e doctrina cea mai generoasă, cea mai ideal socială, care a frământat vr'odată viața omenească.

Prețul creștinului e atât cât a făcut bine, cât a ajutat pe frațele său întru neputință. La judecată nu va fi întrebat: cât de multe cunoștințe sau averi a adunat, până la ce grad al cunoașterii, de Dumnezeu s'a înălțat, ci un singur lucru: Cum a ajutat pe fratele său? „Am fost flămând și mi-ați dat să mănânc“...

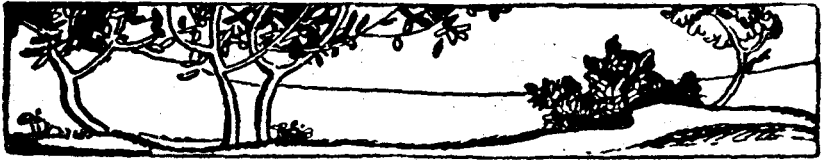
Și din aceste fapte ale iubirii, din aceasta acțiune altruistă, se va cristaliza valoarea creștinului, cât a crezut, cât a iubit pe Dumnezeu.

Poate cineva da un program mai vast pentru o mai intensivă acțiune? O poruncă mai grozav obligatoare pentru munca necurmată în folosul deaproapelui, pe care trebuie să-l iubești ca pe tine însuși?

Nu e acesta singurul drum pentru a îmblânzi fiara din noi, a înfrăți clasele sociale, a le ușura viața, coborând dragostea ca lege pe pământ, între frații oameni, fiii aceluiași Părinte?

Creștinismul e acțiune: în noi înșine, în semenii noștri, pentru bunurile spirituale în primul rând, pentru cele materiale, în al doilea, pentru creșterea și desăvârșirea vieții din noi și din alții. De-aceea el nu poate spune: drumul lui duce în infinit...

I. AGĂRBICEANU



## Rugăciune

Mărite Domn  
al zărilor,  
al mărilor,  
al depărtărilor;

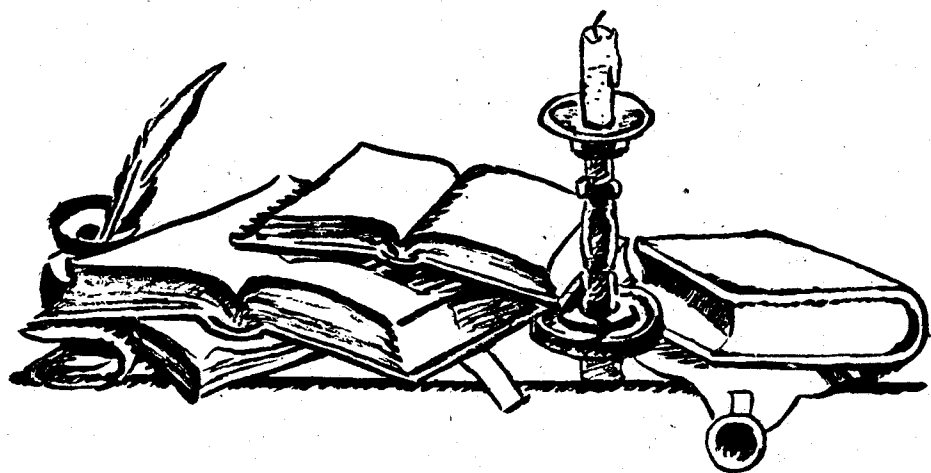
Lumină vie  
a râurilor  
a crângurilor,  
a gândurilor;

Șipot curat  
al îmbierilor,  
al mângâierilor,  
și 'ngenuncherilor;

Coboară-mi în lut, în sânge, în vis,  
În bulgăru 'n care grăuntele-a prins,  
Coboară o geană, pe-un pumn de 'ntuneric,  
În gândul meu tânăr, sălbatec, himeric.

Coboară lumina ce gâlgâie 'n muguri,  
Ce schimbă lăstarul în vâsle de struguri,  
Puterea ce 'n floare un ram de cais,  
Coboară-mi-o, Doamne, în sânge, în vis.

D. CIUREZU



## Șvabii, cari se deșteaptă

### II.

Cine cunoaște psihologia și metodele procesului de maghiarizare, care se inaugurase cu mare viteză în Ungaria de ieri, va înțelege ușor situația, în care i-a aflat pe șvabii din finutul Sătmăruului actuala stăpânire românească.

În afară de alte avantajii și tentații, ungurii știau să atragă în apele culturii lor elementele fine din clasa intelectuală a „naționalităților” și prin flatarea vanității. Popor eminentamente feudal, la care hipertrofia și orgoliul de rasă este o atribuție organică a sufletului, de pe catedră și la tot pasul strecurau în finerimea școlilor credința, că a te mărturisi șvab (slovac, rutean sau român) este ceva degradator și umilitor. A fi ungur însă, a face parte din „nabila și istorica națiune dominantă” e cu totul altceva! E ceva, care echivalează cu suprema mândrie și fericire pământească. Cu aceste metode de educație s-au format cele două conștiințe, de care am vorbit. Dacă intelectualul șvab avea însă aceste două conștiințe, dacă preotul șvab travestit în postura de renegat, devenise ciocul limbii sale strămoșești, *aceasta nu însemnează, că populația șvăbească a fost maghiarizată*, cum prefînd unii. Nici vorbă.

Dovada cea mai palpabilă au servit-o evenimentele, care au urmat. Ideia națională, ieșită trimfătoare din tranșeele războiului european, a fost adusă și împrăștiată prin toate satele, cum aduce vântul polenul florilor, risipindu-l pe toate răzoarele. Vântul libertății popoarelor a început a trezi conștiințele adormite. La noi cei dintâi mino-

ritari cari s'au trezit, au fost șvabii din Banat, până atunci atrofiați și ei de morfina maghiarizării. La soarele autonomiei, care strălucea pe firmamentul Ardealului după adunarea dela Alba Iulia, se separă politicește de unguri, se grupează în partid separat „german” și izgonească limba maghiară din școlile lor.

Valurile acestui curent trec mai târziu la Sătmar, unde germanii din Banat știau că au 75.000 de frați. Frați de sânge, de lege și chiar de limbă. Vin propagandiștii și răspândesc crezul cel nou. Se începe acțiunea de re-deșteptare a coloniștilor lui Hölzer. Se țin cursuri, conferințe și vorbiri.

### Propaganda

„Voi sunteți șvabi, rupți din trupul germanilor, nu sunteți maghiari. Pentruce-nu v'ați declara pe față ca atare? În țara românească fiecare popor are dreptul și libertatea să se declare ceea ce este. Nu mai e nimeni silit să-și ascundă originea și să se declare de alt neam. De-acum ungerii nu vă mai poruncesc. Lăpădați deci limba maghiară, care nu e limba strămoșilor voștri și vorbiți numai șvăbește. Pe toate fronturile și prin toate țările, pe unde v'au purtat în vremea războiului, v'ați putut convinge, că a fi german este mai mare cinste, decât a fi maghiar. Căci germanii sunt un popor mare, civilizată și puternic, care la un moment dat a bătut întreagă Europa...?”

Cam aceasta a fost limbajul propagandei. Sâmburele a incolțit repede. Pământul era roditor și bine brăzdat de plugul războiului. Ca o șuviță de apă, ce țâșnește din stâncă, așa pornește mișcarea de re-deșteptare în sânul șvabilor. Un mănunchiu de intelectuali se pun în capul mișcării de renaștere și constituind comitetul de inițiativă pun bazele „*Reuniunii populare pentru emanciparea poporului șvab*” (Deutsch-schwäbische Volksgemeinschaft), cu sediul în Careii-Mari.

Inițiatorii scot imediat o revistă sub titlul *Mitteilungen* („Comunicările” reuniunii poporului șvălesc), care apare și azi în nemțește și ungurește (textul pe două coloane), ca să înțeleagă și tabăra contrară.

#### *Care tabără contrară?*

Tabăra șvabilor, cari țineau să rămână tot unguri, cari nu voiau să se deștepte.

Să nu se creadă, că o astfel de acțiune străbate ușor. Cele ce urmează vă vor arăta, cât de inversunată este lupta, care se dă între cele două conștiințe.

Mai întâi a trebuit deșteptată din amorțeală conștiința țaranului. Făclia a trebuit purtată din sat în sat. Țăranul la început clatină din cap și-și vede mai departe de gospodărie. Noua lozincă trebuie să răsune de multe ori, până când prinde și-și găsește în fiecare sat un grup de aderenți. Aceștia, pe urmă, o susțin în discuții cu ceilalți săteni și mai ales cu preotul. Pentrucă cine credeți, că s'a pus imediat deacurmezișul mișcării de emancipare a poporului șvab?



Cine credeți, că au primit cu bârfele pe reprezentanții ideii de redesteptare și au oprit pe țărani să le dea ascultare?

## Preoții șvabi

Clericii ieșiți din seminariile ungurești, apostolii șovinismului, agenți de contrabandă ai legilor lui Ápponyi — ei au strigat din primul moment: veto!

Inspiratorii clerului rural sunt — natural — șefii lor ierarhici, din anturajul episcopului catolic dela Satu-mare.

Din motive mai mult sau mai puțin mărturisite, pe care le vom desvăli mai jos, preoțimea șvabă se organizează într'o adevărată echipă de apărare a limbii ungurești.

La acțiunea comitetului de propagandă, pe steagul căruia era lozincă limbii germane, ei răspund cu o violență contra-ofensivă, scoțând revista „*Viața Catolică*”, mai târziu transformată în „*Cuvântul Liber*”.

Timp de patru ani, cele două tabere se războiesc reciproc, cele două conștiințe sunt încăerate într'o *luptă surdă*, fără ca presa și autoritățile noastre să ia notă măcar de zgomotul ei potolit.

În primăvara anului 1926, ca să invalideze acțiunea taberei „germane” preoții pun la cale un plebiscit.

## Plebiscitul

„Să declare poporul, prin votul său, dacă dorește limba germană sau rămâne tot pe lângă cea ungurească”, anunță ei cu iezuistică pre-făcătorie. În ascuns se aștern însă la lucru „să prepare” plebiscitul. Preparatul se făcea cam așa:

„Care vor vota pentru limba germană, vor trebui să-și facă școală nouă, pe cheltuiala lor!”

— „Însuși Regele a dat poruncă să se învețe mai departe ungurește!”

— „Cei care vor vota pentru limba germană nici odată nu vor mai fi realipiți la Ungaria!”

Acesta era mesagiul preotului, pe care adeseori dascălul, cantorul și crâsnicul îl purtau dela om la om. Cât pentru dânsul, lucra cu obișnuita diplomatie spirituală, depe amvon, la spovedanie și la ora de catehizie, uzând de autoritatea sa pastorală și transformând prerogativele duhovnicești în cele mai detestabile mijloace de persuasiune și terorizare față de proprii săi credincioși.

Cu toate acestea rezultatul votării este tocmai contrarul dela ceace așteptau. Țăranii în majoritate votează pentru limba germană, și când văd, că voturile lor nu se trec la procesul verbal, părăsesc localul de votare. Preoții, sub a căror preacinstită pază se făcea votarea, trec la catastich numai pe cei, cari votaseră pentru limba maghiară și cu inima senină raportează episcopiei sfruntatul neadevăr că „unanim” s'au declarat toți pentru limba maghiară.



Conștiința artificială triumfă pentru moment! Dar numai la apariția. „Reuniunea poporală“ aranjează un contraplebiscit, sub controlul autorităților comunale.

Rezultatul plebiscitului este dezastruos pentru limba maghiară.

Au fost sate, unde față cu 250—300 de voturi date pentru limba germană s'au dat abia 30—40 voturi pentru menținerea limbii maghiare.

Într'o comună numai trei inși au votat pentru limba maghiară: popa, cantorul și învățătorul!

Adevărul a triumfat totuși. Credeți, că cei bătuți au tras consecințele? Vă înșelați. Preoții trimit aceleaș rapoarte false despre rezultatul plebiscitului și opresc sub pedeapsă grea pe învățători să introducă în școală abecedarul nemțesc.

*Maghiarizarea șvabilor din România se continuă deci pe față, în mod nestânjenit și sub ochii noștri, în tot timpul dela 1919 și până astăzi.*

Și pentru a vă forma o icoană de avântul și desinvoltura, cu care se urmează procesul nefast, voi arăta câteva din mijloacele auxiliare, (în afară de școală), cu ajutorul cărora se întreține spiritul șvabilor în fâgașul culturii maghiare.

### Spiritul maghiar între șvabi

Preoții deschid grădini de copii mici (aziluri) cu limba maghiară, angajând conducătoare, cari nu știu o boabă nemțește. Înființează diferite organizațiuni și asociații cu titluri frumos sunătoare, ca, de pildă „*Tinerimea Catolică*“ sau „*Reuniunea Fetelor Catolice*“, tot atâtea pepiniere și cuiburi deghizate, pentru a le forma educația în spirit unguresc, izolându-le de contagiunea curentului german. În fiecare sat se întemeiază așa numita „*Liga poporală catolică*“, servind aceleași scopuri ascunse.

Preoții dau din leafa lor câte o colă lunară pentru un anumit fond, care este augumentat cu dolari colecționați în America. Când un părinte șvab își trimite băiatul la un liceu săsesc (german) din Ardeal, preotul îl ceartă pe motiv, că de ce l'a dat în școala luterană, să-i strice credința lui catolică. În acelaș timp elevii de liceu șvabi sunt trimiși cu burse de la *Episcopia* în licee și internate ungurești, la Cluj și la Miercurea Ciucului, cari sunt reformate (protestante sau calvine). În cazul acesta însă credința lui Luther nu mai e primejdioasă, pentrucă se propovăduiește în limba ungurească. Se susține chiar, că la *Episcopia* din Satu Mare tinerii clerici sunt puși să jure, că vor lucra pentru sugrumarea mișcării germane. Iar în jurnale ați putut ceti, că cei mai patentăți șoviniști dintre „canonicii“ episcopului catolic din Satu Mare au fost decorați, acum decurând, de Papa dela Roma. Toți aceștia sunt șvabi de origine, dovadă numele lor pur german. Ceeace este și mai senzațional și mai caracteristic pentru stările din țara noastră, e că toți acești preoți

falsificatori ai menirii școalei, sămănători ai urei de rasă și subminatori ai intereselor noastre de stat, *toți au leafă din vistieria Țării Românești.*

Guvernele noastre, neinformate, au continuat să-i plătească, iar românii din partea locului au privit impasibili, cum o ceată de popi își bat joc de libertățile publice din statul românesc, continuând, cu o îndrăsneală în adevăr feroce, să joace mai departe rolul sinistru de călăi ai conștiinței și pirați ai comorilor sufletești ale poporului, din sângele, căruia își trag originea și din evlavia căruia trăiesc boierește.

*GH. TULBURE*





## Pentru toți și pentru toate...

O întâlnisem Duminecă seara pe-o stradă principală. Pășia rar și încet, întorcându-și capul în dreapta și în stânga, măsurând pe trecători și strângându-și buzele. În gura ei fără dinți părea că măcina rămășițele mâncării dela prânz.

Când a ajuns în dreptul meu s'a oprit brusc și mi-a prins mâna.

— Domnule părinte, chiar Dumnezeu te-a adus în calea mea...

Mă uitai lung la ea, gândindu-mă: oare în care deceniu al secolului trecut ai răsărit și tu, bătrâno, pe acest pământ? Apoi, îi răspunsei așa ca într'o doară:

— Dumnezeu cel sfânt și bun...

— Când spovedești? — mă întrebă acum, așteptând cu ochii fintă în ochii mei răspunsul.

— Ori-când, — îi răspunsei, mai uitându-mă cu duioșie și la spatele ei plecate de povara anilor.

— Aș vrea să mă spovedesc la dumneata. Mi-a spus cineva că ești un om...

— Știu, știu, știu, — îi făiai nervos vorba, ne mai așteptând adjectivul cu care voia să mă împodobească. Mă cunosc eu prea bine și știu ce adjective mi-se cuvin. Apoi, după câteva clipe de gândire:

— Să vii mâne dimineată la opt la biserica Sfintei Treimi...

Ne despărțirăm, dar eu, o urmării până când s'a pierdut printre mulțimea ce mișuna pe stradă. Au urmărit-o și gândurile mele toată noaptea. Am adormit târziu, târziu, la trei după miezul nopții, dar cu dorul să se facă ziua cât mai repede. Să-mi ușureze, sărmana, sufletul...

În somn, am visat-o sub patrafir. Am visat gemete duioase de femeie bătrână, lacrimi și suspine, o istorie a frământărilor unui suflet, care a cântat în viață multe cântece de leagăn și care, în zilele bătrânețelor a rămas singură pe acest pământ. Iar când să-i dau canon, m'am trezit.

— Opt și un sfert, — strigai uitându-mă la ceas, îmbrăcându-mă repede și făindu-o ață către biserică. Alergam grăbit, dar, la fiecare pas simțeam o răcoare în suflet, cu toate-că soarele era cald.

— Ar fi trebuit să mă scol mai de dimineață, — oftam. La opt, ea a fost desigur în biserică. Bătrânii sunt de obicei mai exacti decât noi, cei mai... puțin bătrâni. Va fi văzut că nu sunt acolo și... scoțând un dureros oftat din oasele pieptului, se va fi dus. Cine știe, ce adjectiv îi flutură acum pe buze?

Biserica am găsit-o plină de oameni de toate vârstele. Pe toți, pe toți, i-am învăluit în razele pe jumătate stinse ale ochilor mei, dar, cu rezultatul ce-l prevăzusem. Bătrâna, niciiri.

M'apucau să spovedeau oameni, să le fămăduiesc ranele, să le desleg păcatele. Ei se depărtau ușurați dela spovedanie, dar eu, din om în om mă simțeam tot mai împovărat. Era Lunea cea mare, iar eu oftam din adâncimile sufletului:

— Se va usca și sufletul meu, ca și smochinul din sfânta Evanghelie de astăzi...

Marța cea mare am petrecut-o tot în scaunul spovedaniei. Din când în când mi-se părea că pe peretele de către miază-zi al bisericii se desenează silueta unei femei bătrâne, o siluetă cu grai, care îmi recitează Evanghelia zilei. Mi-se părea că aud frânturi din parabola cu cele zece fete. Cuvintele: „Amin zic vouă, nu vă știu pe voi“, bătrâna mi-le spunea amenințându-mă cu degetul.

— De-ași ști măcar cum o chiamă, — murmuram în seara acelei zile, în drum dela biserică spre casă. De-ași ști măcar unde locuiește...

Când am trecut pragul casei tocmai mă gândeam la Iuda trădătorul și vicleanul, eroul zilei în sfânta și marea Mercuri.

— Cine știe, cine știe, — suspina sufletul meu, — n'ar trebui oare să-mi serbez mâne onomastica? Îmi era teamă că o să văd desenat pe peretele casei silueta bătrânei mele, ca în biserică.

Dar, am văzut pe-un om străin, stând de vorbă cu băiatul meu. Era servitorul spitalului de femei. Era omul neașteptat, care mi-a spus să mă duc a doua zi la spital ca să spovedesc pe-o femeie bătrână. Nu-i știa numele, dar mi-a descris-o, o descriere tocmai pe placul meu.

Toată seara am fost de-o veselie copilărescă. Am adormit curând și m'am visat pe-o câmpie verde, presărată cu flori.

În dimineața zilei următoare pe la opt eram în drum către spital. Îmi număram bățile inimii, întrebându-mă: e ea, ori nu e ea?

A fost ea. Intinsă pe pat, cu mâinile încrucișate pe piept și cu două dungii de lacrimi pe obraji, mă aștepta nerăbdătoare.

— Ești supărat pe mine, domnule părinte, — mă întrebă strângându-mi mâna cu putere, înainte de-a apuca să-i zic bună ziua.

— Eu supărat? — îi zisei privindu-o cu mirare. Pentru-ce să fiu supărat?

— Pentru-că n'am venit Luni, cum ne-a fost vorba... Dar,

m'am îmbolnăvit Duminică noaptea... Mi-a venit și mie vremea, pe semne...

— Nu, nu>s supărat, — repetai, făcând eforturi ca să-mi o-presc un zâmbet.

— Am știut eu, că dumneata ești un om...

N'am lăsat-o, firește, să spună adjectivul, ci, întrerupând-o brusc, i-am citit motiva.

Spovedania ei a fost întru toate la fel cu cea din vis. Aceleași gemete, aceleași lacrimi, aceleași suspine. Numai când îi înfinsei sfânta împărtășire — i-se limpeziră ochii.

Mai ziserăm împreună un „Tatăl nostru“, apoi, îi înfinsei mâna:

— Rămâi cu bine! Sărbători fericite!

— Vin Paștile, — izbucni ea acum, tresărind. Dar pentru mine nu mai vin... În spital nu vin Paștile...

— N'ai dreptate, — protestai, tresărind și eu. N'ai dreptate! Hristos. a înviat pentru toată lumea...

\* \* \*

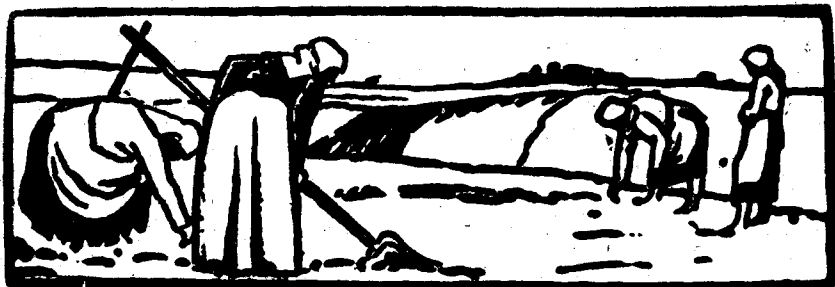
În celelalte zile ale săptămânii mari am mai spovedit mulți oameni, dorind fiecareia: sărbători fericite. În Vinerea mare am citit istoria cumplitelor patimi ale Nazarineanului. Ochii trupului meu se umezeau uneori, dar, într'un colț al sufletului simțeam că încolțește sămânța speranței.

— Vin Paștile, — îmi ziceam, de câteori sămânța prindea o nouă rădăcină. Vin Paștile și pentru mine, fără considerare la adjectivul ce mi se cuvin.

Hristos a înviat pentru toată lumea.

Pentru toți și pentru toate...

SEPTIMIU POPA



## „Ca la neamf“

Deși fizicește la oraș mă găseam într'o lume cu totul streină, în tărâmul sufletesc continuam să trăesc ca în satul pe care l-am părăsit. Măncam tot pâinea lui și inima îmi bătea la unison cu a sa. Nu m'am putut deloc înstrăina de el. Nu mi-ar face plăcere să mă știu desrădăcinat nici acum, când contactul meu cu locul natal se mărginește la abia câteva fire sufletești, căci cele de ordin material au încetat de mult. Legătură continuă cu satul este cea mai prețioasă zestre ce o rezervă soarta fiilor de țărani și care îi pune la adăpost sigur de pustii sufletești, de pustii vieții.

Plecarea mea la oraș a avut o repercusiune cu mult mai vizibilă și mai mare asupra celor rămași acasă. În mica noastră gospodărie, acest eveniment a însemnat o adevărată revoluție rupând o continuitate de mai multe veacuri.

Din schimbările survenite în familia noastră mi-am putut da seama de o însușire fundamentală a poporului nostru, aceea de a învăța mai mult cu ochii, imitând lucrurile bune văzute aiurea. Este însușirea de căpetenie care stă la baza progresului atât de remarcabil al românilor bănățeni. Grație acestei aptitudini, poporul nostru a putut să exaladeze etapele evoluției, pentruca în foarte scurtă vreme să stea cu demnitate în rândul unor nații dotate cu o cultură tradițională.

De școala mea a profitat întreaga familie și indirect și satul. Dela această dată, tatul meu nu mai vorbea la masă despre întâmplările din sat; toate gândurile lui s'au mutat în cel mai frumos și cel mai ordonat oraș din vechea Ungarie și care a fost Biserica-Albă. Sosit acasă, familia asculta cu evlavie povestirile lui moșu Costa. El înfățișa toate amănuntele drumului său, la dus și la întors, până când povestea i se îneca în suspinul scăpat după înșirarea boagățiilor din Lunca Bisericii-Albe, sau a podgoriilor ce l-au însoțit pretutindeni dealungul drumului de țară. Progresul dela oraș i-a des-

chis un nou orizont, i-a desemnat un nou ideal de viață. Incurând, dela vagi suspine a trecut la fapte și schimbările în familia și gospodăria noastră se țineau lanț. Tatăl meu s'a aruncat cu atâta pasiune în brațele acestui ideal, încât nu-l mai interesa nimic din ceea ce petrecea în saf. Muncea și alerga cu atâta zor, încât nu mai ajungea să stea de vorbă cu nimeni. La întrebările celorlalți plugari: „ce faci uică Costo? — el răspundea scurt și sugestiv: vreau să-mi fac rânduială ca la neamț...

Deviza „ca la neamț“ constituie în familia noastră piatra de hotar între viața patriarhală ce a fost — cine știe vreme de câte secole? — și între evoluția rapidă ce a urmat. Dela zămisirea acestui gând s'au prăbușit, rând pe rând, multe obiceiuri moștenite din bătrâni. Noul ideal impunea alte precepte și alte mijloace de viață.

Înainte, desfășurarea lucrurilor se impunea aproape dela sine, fără prea multe complicații. Orânduiala din natură sugera și felul de a fi al omului. Astfel, datoria fiecăruia era, să se scoale când se crăpa de ziuă, sau când cântau cocoșii a doua oară; prânzul trebuia să fie gata când soarele era de un om la răsărit — și aceasta la fel se întâmplă de pe vremea Romanilor —; iar când soarele este de un om la asfințit, înseamnă că truda omului se sfârșește. Nimic mai simplu, nimic mai armonios cu natura. Aceasta este explicația simplă a faptului, că până la plecarea mea la oraș, noi nu aveam ceas în familie.

Cea dintâi consecință a orânduiei nemțești a fost că timpul a început să fie prețuit. Știind că la oraș lumea se orientează după cias iar nu după soare, tatăl meu a trebuit să se conformeze, pentru a nu fi nevoit să piardă o zi întreagă de câteori venea la mine. Astfel și-a cumpărat cias, iar boii i-a înlocuit cu cai. S'a întovărășit deci cu preciziunea și cu rapiditatea.

Intrarea ciasului la noi în casă a introdus o nouă regulă și în gospodărie: ca la neamț... Vitele se nutreau și se adăpau după cias. Plecâu la lucru la ciasul cutare și se întorceau la ciasul cutare. Când se frigea la căzan, tatăl meu stătea în fața ciasului și nu dădea voie să se rupă pecețile decât exact în momentul când săgeata era pe cifra indicată în permisul eliberat de finanț.

Ca la neamț se desfășura și munca agricolă. S'a pus în practică tot ce au văzut în drumul la oraș în materie de cultură a pământului. De unde până aci treierau cele două-trei hectare de grâu cu boii într'o săptămână întreagă, cu caii isprăveam în două-trei zile, iar după ce saful a cumpărat mașină, terminam în câteva ciasuri. Pretutindeni se remarcă tendința de a economisi timp și trudă.

Schimbările din familia și gospodăria noastră au fost observate și de consăteni și de unde până aci oamenii se cam fereau de moșu Costa din cauza firei lui impulsive, acum veneau tot mai ales după sfat. Dela o vreme era veșnic amenințat cu alegerea de chinez (primar), onoare pe care o declina cu hotărâre. La fiecare alegere de chinez, tatăl meu se ducea cu amenda dinainte pregătită, căci legea administrativă ungară pedepsea pe cetățeanul care nu voia să primească această sarcină. Firește, nu i s'a aplicat amenda niciodată,



pentru că organele administrative erau foarte viu impresionate de atitudinea lui categorică, mai ales că erau destui compejitori pentru acest oficiu. Domnule fibirău, eu mă mulțumesc să pot fi chinez bun în familia mea, — era argumentul lui puternic și invariabil.

Norocul de a fi fost chinez bun și respectat al familiei l-a avut tatăl meu. Deși n'a trăit atâta cât merita, și cât i-ar fi permis vârsta — căci truda l-a doborât mai curând — totuși, el și-a văzut pe toți trei copiii mari și chiar și drumul pe care apucasem în viață. Celalalt vis al său — de a-și vedea gospodăria „ca la neamț” — l-a dus cu sine în mormânt acum un an și ceva. Calitatea inferioară a pământului — căci nu degeaba îi zice locului Petrița —, înfundarea lui redusă deabia șapte hectare, precum și imensele cheltuieli cu cei doi copii la învățătură, vreme de cincisprezece ani, i-au limitat avântul. Ordinea visată a devenit un model ca formă, dar insuficientă ca fond, deoarece lipseau condițiile naturale trebuincioase. Li lipseau blagoslovita Luncă a Bisericii Albe, producătoare de spice mari și aurii, iar florile care transformau curtea neamțului într'un adevărat rai pământesc, în oborul (curtea) pietros alui moșu Costa nu vroiau să prindă rădăcini. Câteva ulcioare cu flori artificiale cultivate în fereastră și o anemică viță de vie, care în cincisprezece ani n'a putut să cuprindă decât jumătate de streășină, sunt urmele grăitoare ale unui ideal râvnit, dar înfrânt.

„Ca la neamț”, — nu poate fi decât pe locul nemților.

P. NEMOIANU



## Rechizitoriu pentru tribunalul viitorului

### I.

Pe unii dintre noi, cari mai avem ochi de văzut și urechi de auzit, la grea și tristă încercare de umilință și revoltă sufletească ne-a pus descurajarea, care a cuprins, după un război victorios, viața poporului românesc. Pentru unii ca aceștia nu-mi pot închipui o tortură mai crudă decât priveliștea ruperii echilibrului și a zgomotoasei prăbușiri morale, al căror haos îi împresoară și-i apasă actualmente.

Până când? — Cine știe!...

E problema capitală a zilelor noastre. De ani de zile se ridică glasuri, din ce în ce mai autorizate și mai îngrijorate, se duc campanii, se lovește în carne vie, și, totuș, e în zădar. Stăvilărul de ciment se înalță, îmbucurându-ne pentru un moment, dar apele se umflă, îl rupe și valurile se năpustesc iarăși furioase și necruțătoare. Se va ivi oare meșterul care să construiască unul definitiv? Cine mai știe! Uneori parcă îți vine să renunți și la această speranță.

Nu s'ar putea găsi o soluție nouă și eficace? Poate. Umerii se ridică și schițează obișnuitul gest al momentelor de disperare, însoțit de un oftat adânc. Firește, au existat atâtea și de bună seamă că se vor mai ivi și altele. Toate par bune, dar niciuna nu și-a găsit aplicarea completă. Vinovații sunt... E greu să precizăm. Vinovați sunt toți. Când e vorba să se precizeze, însă, vina se aruncă în starea șubredă cauzată de sgduirile războiului. O stare pe care o acceptasem sub forma de provizorat, dar care ne-a înșelat groaznic, întărindu-și regimul introdus prin surprindere și pregătindu-l pentru o domnie fără limite. Și așa! Oaspele trecător ne-a atârnat cătușele de mâini și ne târăște tot mai îndârjit în temnița degradațiilor morale. Iar toleranța noastră dela început s'a transformat la unii în durere mocnită, iar la alții în revoltă. Iar, cei inconștienți prind în această promiscuitate

post-beliică momente de satanică desfătare, tăvălindu-se pe toate părțile în mocirla putrefacțiunii morale plină de hoituri puturoase.

E o fatalitate socială? Nu zic nu. Fatalitatea însă e cea mai obișnuită scuză a lipsei de acțiune, a fembelismului, ori mai pe românește zis, a lenei. Românul mai ales, prin tradiție, i se supune întotdeauna cu o docilitate exasperantă. De multe ori o acceptă chiar istoria, atunci când se află strânsă cu ușa, când pierde firul rațional al înlănțuirilor sociale și nu mai găsește alte explicări salvatoare.

Ori cum ar fi, un lucru e fatal. Suntem cu toții responsabili în fața generațiilor viitoare de rușinoasa faimă pe care le-o lăsăm moștenire și ni se va înoda gâtul de sughițuri, chiar pe lumea cealaltă, când acelea ne vor pomeni memoria. Căci îmi închipui câtă muncă încordată vor avea de depus, ca să repare stricăciunile și să se reabiliteze. În conștiința lor vom fi vinovați: unii că am cultivat germeii cari rod edificiul acestei țări, întregită prin uriașe jertfe, iar alții că am tolerat starea de decadentă. În consecință vom fi judecați. Și e bine să ne recunoaștem de pe acum vina, dacă altceva nu mai avem de făcut. Facem cel puțin excepție, și în felul acesta poate contribuim în oarecare măsură la reabilitarea urmașilor. Și în plus servim circumstanțe atenuante tribunalului viitorului, în favoarea noastră, căci păcatul mărturisit e ertat pe jumătate. Aceasta, pentru că recunoașterea vinei înseamnă o auto-judecare și deci o voluntară acceptare a pedepsei, adică un fel de caință.

E dificil să prinzi în toate amănunțele ei desfășurarea actuală a vieții statului român. Evenimentele se precipită și șuvoiul trece repezit, încât nu ai destul răgaz pentru a fixa și a reține imaginile și datele. E un torent confuz, o vâltoare în fierbere, care amestecă lucrurile și le diformează, îngrămădindu-le ca într'o pictură cubistă. Mîntea înregistrează în fiecare moment un fapt. N'ai timp însă să meditezi, să-l comentezi, fiindcă un altul mai surprinzător îi ia locul. Gazetele sunt înfesate zilnic cu senzaționale și revoltătoare fapte, cari exclud ideia de cinste, adevăr, dreptate, legalitate, morală, religie, etc.. — în afară de cele pe cari le constați personal. Vezi atâtea, încât ochii stau să-ți plesnească. Auzi atâtea, încât timpanul urechilor slăbește de intensitatea vibrațiilor. Inima izbește în coaste și geme ca o vită răpusă, iar tendoanele mușchilor se contractează svăcnitor. Dar dorești cu orice preț să rămâi cetățean de ordine, și îți calci cu semnare pe sentimente.

## II.

S'o luăm jos.

Se vorbește prea des despre proaspăta prosperare a țaranului român, marele rezervor de energie și rădăcina celei mai mari părți din clasa intelectualilor noștri. Nu mă pot face apt să descopăr pe ce anume se bazează unii politicieni dolofani și optimiști, când trâmbițează și își asumă meritul acestei fericite prosperități, a cărei cunoaștere le-a hărăzit-o Dumnezeu numai lor. Noi fiind lipsiți de ochii spiritului sfânt n'o putem zări, deci nu ne putem bucura împreună cu ei de strălucita înflorire a satelor, unde își duc viața părinții noștri răbdurii

și cumiinți. Eu, unul, câte-odată ajung să invidiez astfel de specimene omenefști, cari pot să perziste, în ciuda tuturor, în voința de a vedea lucrurile în alb. Într'adevăr, în vremea aceasta de mizerie pesimistă, sunt de indiviat. Dar să-i lăsăm în viziunile lor apocaliptice (era să zic epileptice) și să spunem pe șleau cece vedem și noi.

Să zicem că reforma agrară, — salutață de toată lumea, nu numai de microscopicii politicaștri de periferie ce se cred autorii ei, și-a atins scopul, deși aplicarea ei a produs o sumedenie de nedreptăți în dauna țărănimii cât și a statului, procopsind o armată de profitori fără scrupule. Să zicem, iarăși, că vestita campanie de clădiri școlare era un imperativ impus de marele procent de analfabeți și și-a atins scopul, deși așa cum s'a făcut meritul e exclusiv al țărănimii, care și-a deschis punga să dea ultimul ban, punând în plus în folosul cauzei brațele lor aspre, crăpate și vitele lor muncite. Cam acestea ar fi cele două „mari opere“ cu cari se fudulesc în fața noastră și a poporului aleșii Domnului, deși noi știm și istoria va scrie mai târziu, că ele s'au făcut *prin* țaran, nu numai *pentru* țaran, ca drepturi afirmate prin îndeplinirea datoriilor până la sânge. Dar de aci și până la înflorirea satelor e o mare distanță, care nu s'a scurfat deloc în ultimii ani, necum să dispară.

Situația satelor noastre e jalnică. Nu trebuie să ne știm a recunoaște adevărul adevărat. Altminteri înseamnă să contribuim noi înșine la întârzierea reparării unui rău.

Țăranul român în majoritate se află lipsit de vite și unelte pen- a-și cultiva cum trebuie bruma de pământ în posesiunea. căruia a ajuns prin sudoare și sânge. În felul acesta starea lui tânjește ca și înainte de războiul și producția scade, mai ales ținând seamă de schimbările defavorabile ale timpului în ultimii ani. Până acum statul nu s'a făcut încă apt să găsească fericita modalitate de a veni într'o măsură simfitoare și practică în sprijinul muncitorimei agricole, deși ar fi fost una dintre primele sale datorii. În schimb a găsit de cuviință s'o încarce peste puteri cu biruri sporite la dese intervaluri de timp. Politica, așa cum se face la noi, nu poate să vadă mai departe de vârful propriului ei nas, destul de lung altfel. Guvernele sunt stăpânite de o singură și ardentă preocupare: cramponarea la putere cu orice preț și pe cât mai lungă durată. Restul — mărunțișuri... Popo- rul, se știe din experiență, e răbdător, și se contează pe cuminenția lui.

Nu s'a scoborât nimeni „de sus“ să aducă țăranilor cece le trebuie. Adică n'am văzut până acum bazele unui sistem scrios de acțiune pentru luminarea și ridicarea satelor. În schimb, agenții politici și entuziaștii candidați la mănoasa procopscală a scaunului deputătesc prind prilejul sezoanelor de propagandă, pentru a năvăli, — încărcăți- ca niște butelii de Leyda cu puternice doze de vajnică iubire „des- interesată“ față de popor, — asupra sătenilor spre a le împăna cree- rul cu minciuni grosolane, a vârt între ei desbinarea și ațătarea la răzbuunări criminale și a-i îndobitoci cu alcool prost, demonicul preț de cumpărare al votului universal. Despre luminarea și educația sate- lor, nici pomeneală. Politica atrage în mrejele ei viclene și amăgi-

toare și pe învățători și pe preoți, abătându-i fără conștiință dela marea lor misiune de apostoli. Țăranii se împart în tabere și se măcelăresc de multe ori între ei, iar alteori ajung să fie împușcați de jandarmi, cum sunt cunoscute unele cazuri recente. Organele administrative îi tratează cu niște procedee alese după pofță și excluse de legile civilizației, și cari depășesc deseori chiar marginile „ilegalității”, intrând în domenii ce se califică cu expresii prea grave. Va să zică, o conducere vitregă pe deoparte și o părăsire totală pe de altă parte, adică o stare de ogor întelenit, prielnic răsadului de burueni rele. Ba încă ne este amenințată și credința strămoșească a religiei ortodoxe, pe care o subminează sistematic în vremea din urmă providențialii apostoli ai diferitor secte religioase, alimentate cu bani străini și amestecați uneori și în comploturi revoluționare contra statului român.

Unde se găsește, deci, fericita prosperare a țărânilor noastre? Și vă rog să notați, că rândurile de mai sus nu sunt nici pe departe o iconă, completă. Din contră, am căutat să mă reduc la spațiu și să dau cel mai laconic rezumat.

### III.

Să ne urcăm mai sus.

Orașul de după războiu a devenit un cuib de infecțiune morală, care dospește și cultivă toți germeii depravării, întocmai ca o soluție pentru culturile de microbi. Și când ne gândim, că în acest mediu se formează mentalitatea conducătorilor țării și de aici se ramifică administrația... Nu e de mirare, că ziarele sunt înfășate zilnic cu cele mai senzaționale știri despre fraude și imoralități. Mă gândeam odată, că dacă cineva ar putea să aibă răbdarea de a aduna în ordinea survenită sumele defraudate — numai cele cari ajung la cunoștința cetățenilor — ar obține cifre fantastice. Căci astăzi nu se mai fură cu sută și cu mii, ci cu milioane și sute milioane. Dece? Ciudată întrebare! Fiindcă nu sunt sancțiuni ori nu se aplică cum se cuvine. E rodul nefastului regim de protecții bazate pe arborele genealogic ori pe tovarășia de partid politic. De aceea zic, nu trebuie să ne mai arătăm surprinși, când statul se dovedește lipsit de mijloacele necesare unei prosperări generale.

Viermii depravării colcăesc în viața orașului. Și cum e cunoscut că peștele se împute dela cap, firește exemplul cel mai elocvent ni-l oferă Capitala. Orașul, care formează inima țării și-i pompează viața până la ultimele extremități, a devenit terenul de experimentare a tuturor pildelor de degenerare morală însușită ca o modă de așa zisa lume bună. Am citit cu scârbă și oroare proaspăta afacere a stupefiantelor și murdarele taine ale acestei lumi, eșite la iveală cu acest prilej și cu altele. Se observă o completă lipsă de educație, mascată de luxura parvenitismului și substituțită de apucăturile civilizate ale modernismului, cu pretenții de suprafață socială. Desfrâul se strecoară în trupul zguduț de pasiuni nesătule al lumii bune, dela fecioara minoră până la matroana răscoaptă, stingând ultima licărire a simțului de pudoare.

Și fiindcă veni vorba despre pudoare, nu mă pot stăpâni de a pomeni despre cel mai degradant spectacol sau mai bine zis atac contra acestui simț, prin faptul că pornește dela cea mai înaltă insti-tuție, chemată se reguleze viața statului. Poate cititorul a și ghicit că e vorba de înjurăturile obscene cu cari s'au tratat cordial mai de-u-năzi deputații în Parlamentul român, fapt ce creștează ultima treaptă de decadență a parlamentarismului nostru. E exemplul care ne-a edificat complect asupra cauzelor stării generale de azi, retezându-ne brusc orice speranță de îndreptare în aceste condițiuni.

Aci trebuie să mă opresc. Restul îl va găsi cititorul în presa cotidiană, de unde poate să rețină o sumedenie de noțiuni ca ace-s-tea: senzaționale fraude; ilegalități în administrație; politică dușmănoasă și distructivă atât la orașe cât și la sate, în școală și în biserică; drumurile astupate de profitori și parveniți; funcționarii avizați să tră-iască din bacșișuri; comerțul sugrumat de vamă și de vameși; per-secuțiuni; averile țării arendate cetățenilor dubioși; speculă nestăvilită; acerbe lupte confesionale și lățirea sectelor religioase; falimente cu grămada; corupție și anarhie; fabricațiuni de legi cari nu se respectă; Universitățile golate de pușcărie; afaceri pe spinarea noastră; discre-ditare în străinătate; cocoșarea elementelor netrebnice, etc. etc. Pome-l-nicul s'ar putea lungi în felul acesta la pagini întregi. L-am înșirat fără nicio ordine, așa cum ni-l prezintă învălmășeala vieții actuale.

În această deplorabilă stare de lucruri, străinii au năvălit ca lăcustele asupra acestei țări pedepsită de Dumnezeu; agitatorii comu-niști profită de momentul prielnic pentru a intensifica acțiunea de subminare, ajutați uneori chiar de banii statului, cum s'a dovedit cazul consilierilor dela Oradea; iar minoritarii își întăresc frontul și propa-ganda de defăimare în străinătate, pe câtă vreme în țară sunt mena-jați cu blândețe în vederea combinațiilor politice.

Oamenii de treabă, oamenii de valoare, înlăturați cu încetul de pleava ridicată la suprafață, au fost nevoiți să se retragă în colțuri obscure, unde își trăesc modest zilele de mâhnire. Alții pornesc peste hotare, făcând apel la concursul altor țări pentru a-și putea pune în valoare calitățile. Câți români nu aduc astăzi servicii străinilor, fiindcă acolo li s'a oferit sprijin înțelegător, pe când la noi au fost izbiți cu piciorul!

Și mai sunt oameni, cari se fac că nu înțeleg cauzele lipsei de încredere pe care ne-o dovedește străinătatea și urâtele păreri cu cari suntem priviți peste hotare. Și încă nu e nimic. Inchipuiți-vă însă, că limba românească ar fi cunoscută în cercurile mondiale și presa noastră citită în acele cercuri. Oare, ce păreri și-ar forma lumea des-pre noi, în cazul acesta?

Nu trebuie să ne mirăm. Până când nu ne vom reface mora-licește, e exclus să ne refăcem și materialicește. Căci pentru aceasta din urmă avem nevoie și de concursul din afară, pe care însă nu-l vom putea obține, câtă vreme ne vom prezenta în halul de azi. Ba ceva mai mult. O refacere morală și o intrare în legalitate ne-ar scuti chiar de apelul peste hotare, căci reușind să stărpim fraudele și ile-

galitățile, am putea garanta restabilirea echilibrului țării prin noi înșine.

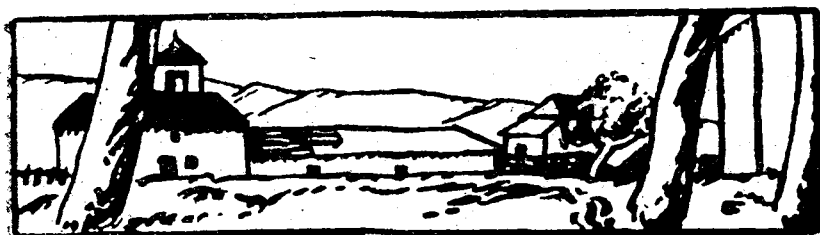
Cum am spus la început, suntem vinovați de starea actuală de lucruri. Suntem vinovați, și generațiile viitoare ne vor judeca. Ne vor judeca și ne vor condamna fără indulgență. Ne vor condamna, și istoria va însemna evenimentele în registrele ei de control. Vedeți, deci, ce grozavă responsabilitate ne apasă umerii în zilele acestea și ce culori negre se preling în conștiința noastră, — compromițorii strămoșilor și urmașilor noștri. Nu-și dă nimeni seama de acest lucru? Nu simte generația noastră fiorii acestei responsabilități și nu încearcă în momente de luciditate viziunea judecării istoriei și a lui Dumnezeu? Ori n'a mai rămas în suflete nici licărire din lumina lui Hristos măcar! Atunci, care e temelia acestei societăți, ce ne stoarce înzadar energia?

Intrebarea din urmă îmi trezește o imagine: casa cu temelie slabă se prăbușește peste cei cari se află în ea. Imaginea e înspăimântătoare, dar trebuie reținută ca un avertisment.

GEORGE A. PETRE







## Scrisoare din Budapesta

— După hotărârea de la Geneva: — Iarăși propaganda ungară. —  
Liga maghiară pentru revizuirea tratatelor —

După hotărârea uimitoare și nefastă a Consiliului Societății Națiunilor în procesul optanților, se impune să ne ocupăm de ultima întorsătură a evenimentelor dela Geneva, al căror grafic este un indiciu seismografic al situației internaționale a națiunilor, care se reflectează la lumina desbaterilor areopagului zeilor olimpici ai politiceii mondiale. Augurii dela Geneva se călăuzesc de aceste manifestații, când apreciază raportul dintre diversele state. Noi punem întrebarea, dacă România și-a consolidat situația de ordin politic extern, creându-și raporturi de alianță și prietenie cu statele, cari în actuala constelație decid asupra sortii Continentului?

Nu vom analiza relațiile dintre România, statele Micii Înțelegeri și Marile Puteri. Ne mărginim să constatăm, că în politica externă a României nu s-a observat acea tendință de continuitate, care ar fi trebuit să fie manevrată cu multă abilitate de actualul ministru de Externe, d. N. Titulescu. Seismograful dela Geneva arată acum semnele unor subminări îngrijitoare în situația internațională a României. Noi dela distanță, din străinătate, veghem strict asupra principiului că nu criticăm trebile interioare din țară; aceasta o fac cu prisosință publicațiile indigene, de multe ori fără sistem, fără o pricepere reală a intereselor superioare de stat, și mai ales fără feamă de sancțiuni, pentru cazul când ar aduce prejudicii prestigiului național. Dar orânduile interne ale unui stat au o repercursiune decisivă în raporturile internaționale, adăugând că organele de publicitate sunt chemate să oglindească acea repercursiune... Astfel ajungem, din nou, la propagandă.

În preajma desbaterilor dela Geneva, delegații unguri s-au prezentat în fața Consiliului cu un bagaj destul de suspect. Chestia mitralierelor dela St. Gothard, pâra lui Lucien Wolff și a Alianței Israelite în chestia legii *numerus clausus*, declarațiile războinice oficiale ale contelui Bethlen pretinzând revizuirea tratatului de Trianon, atitu-

dinea recalcitrantă a guvernului ungar în chestia optanților față de hotărârile anterioare ale Societății Națiunilor, favorabile României, constituiau la un loc o serie de motive, în baza cărora Ungaria urma să părăsească desbaterile înfrântă rușinos. S'a întâmplat contrarul, deoarece factorii oficiali și neoficiali ai acestei țări s'au priceput să creeze o atmosferă prielnică cauzei ungurești, cu ajutorul propagandei programatice de ani de zile și al acțiunii de defăimare purtată împotriva statelor potrivnice Ungariei.

În urma insistențelor lordului Rothermere metodele de propagandă ungară au fost refăcute pe baze noi, urmărind scopuri mai raționale și în aparență mai realizabile decât cele de până acum. Cu apariția pe scenă a stăpânului lui „Daily Mail” s'a terminat acea epocă de propagandă maghiară, care se mărginea să atace statele successorale și să prefindă sfârșitul restituirea integrității teritoriale a fostei Ungarii. S'a înființat în schimb *Liga maghiară pentru revizuirea tratatelor* în frunte cu scriitorul șovinist, renegatul șvab: Herczeg (Herzog) Ferentz. Actuala „Ligă” continuă ce a început *Liga pentru apărarea teritorială* (Területvédő Liga) și a desăvârșit *Uniunea Națională Ungară* (Magyar Nemzeti Szövetség). Aceasta din urmă a răspândit în străinătate peste 150 de lucrări în limbi străine asupra situației nouă creată Ungariei, servind ca bază neașteptatei acțiuni a lordului englez.

„Liga de revizuire a tratatelor” funcționează de o jumătate de an, și din o dare de seamă putem să vedem lămurit rezultatele activității acestei organizații. A trimis presei străine articole informative și lucrări asupra orânduielilor din Ungaria. „Liga” primește zilnic scrisori din toate părțile Europei și din America, prin care uniuni, societăți, întreprinderi de editură adresează mulțumiri pentru publicațiile trimise și cer nou material informativ. „Deutsche Allgemeine Zeitung” s'a ocupat într'un editorial de activitatea „Ligei”, iar *Journal de Genève* face o dare de seamă asupra trei lucrări recente apărute în editura „Ligei” despre situația minorităților ungare din teritoriile statelor successorale. Iată institutele mai de seamă care au primit date informative asupra Ungariei și care cer noi publicații dela Ligă: *Institutul geografic din Roma*, *Președintele Oficiului Statistic German, Carleton College Library*, (America) *Nicolai Rygg*, directorul băncii *Norges* din Oslo, *dr. Dracher*, directorul *Arhivelor Institutului German pentru Chestiile Străine*, *W. H. Beveridge*, directorul *Școlii politice și a științelor economice*, *E. Wunderlich*, profesor universitar în Stuttgart, *B. Evans*, șeful *Institutului de pace al Fundațiunii Carnegie*, *Eric G. Oaterson*, directorul *Clubului University of London*, *W. Hill*, șeful secției economice și financiare la *Societatea Națiunilor* și alții.

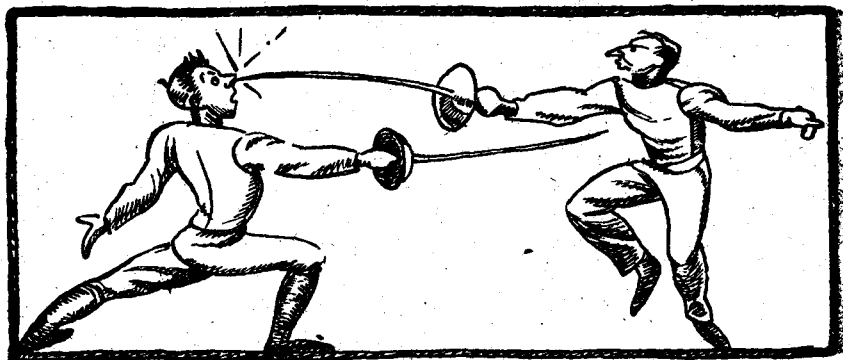
„Liga” însă este numai la începutul activității sale. Deocamdată înregistrează manifestațiile din presa mondială ce se ocupă de Ungaria. Este abonată la agenția *Argus* din Geneva, care trimite periodic toate articolele din presa străină (40 de mii de gazete se citeș zilnic la această agenție). Olah György, un membru activ al „Ligei”, arată în un studiu asupra activității ei, că propaganda de revizuire a crescut

în intensitate și extensiune, deși materialul agenției *Argus* este defectuos, deoarece presa transatlantică nu se studiază, iar zierele turcești, grecești și rusești deasemenea îi lipsesc. De când și-a făcut apariția lordul Rothermere articolele cu suferințe ungare s'au urcat la dublu față de anul trecut. Pretinsa notă a lui Paleologue, mișcările studențești din Oradea, duelul oratoric Apponyi-Titulescu, au fost prilejuri prielnice ca presa străină să dea atenție problemei ungurești. În Martie au sosit dela *Argus* 145 de articole din presa mondială, cari s'au ocupat de Ungaria. Cel mai interesant dosar este cel al ziarelor *Daily Mail* și *Le Temps*, cari simbolizează soarta cauzei ungurești, cel dintâi propagând ideia revizuirii cu înverșunare, cel din urmă apărând actuala ordine politică.

Presa din Germania este divizată și ea în două părți în ceea ce privește doleanțele ungare: democrații, socialiștii și comuniștii sunt potrivnici Ungariei, iar dintre zierele naționale „*Der Jungdeutsche*” atăță contra ungarilor din pricina șvabilor. În acest sens scriu și gazetele germane din Elveția. Presa italiană, firește, este ungarofilă. În țările scandinave și în peninsula spaniolă deasemenea întâmpinăm voci de presă favorabile problemei ungurești.

În viitor ne vom ocupa de lucrările apărute în editura „*Ligei*”, care va trece de altfel și la propagandă prin filme și reclamă în presa mondială, beneficiind pretutindeni de sprijinul clandestin al guvernul maghiar și de acela pe față al presei fanaticului lord Rothermere.

M. B. RUCĂREANU



## GAZETA RIMATĂ

*S'a amânat!*

*(Adunarea dela Alba Iulia s'a amânat.)*

*S'a răspândit pân' la Ighiu  
Porunca domnului Maniu.  
Ne pregăteam, cu mic cu mare,  
Să mergem toți la adunare,  
Dar a venit din București  
Ecoul cătrănitei vești . . .  
Și-acum, și pruncii ne îngână,  
Că intrunirea se amână! . . .*

*In viața mea de ștregării  
Am drepturi, am și datorii,  
Dar eu, tot șlefuindu-mi iambii  
Nu mă gândesc prea mult la cambii.  
Iar când scadența e aici  
Spre cămătar, cu pașii mici,  
Mă'ndrept cu polița în mână  
Și-i strig de-afară: Se amână!*

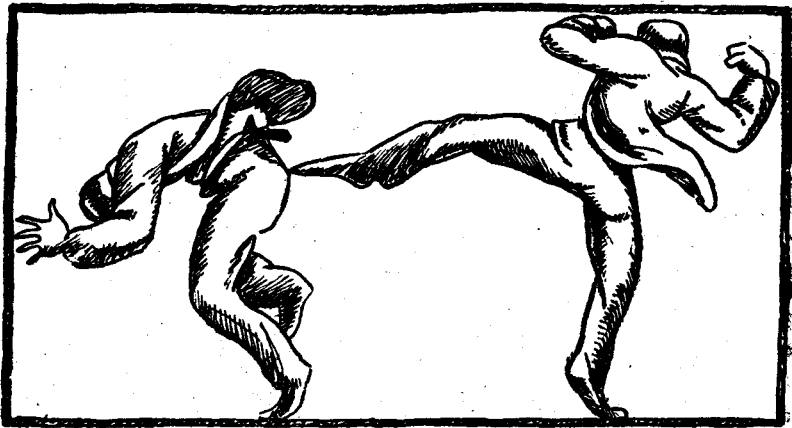
*O Miță dulce din Bendèr  
Are-un bucluc la minister*

Și tu veniși de dragul Mișii  
In buzunar cu trei petiții.  
Ministrul, însă, e absent,  
S'a încurcat la Parlament,  
Mai stai la Capșa-o săptămână,  
Dar e'n zadar, că te amână!

Eu știu un june (cam trecut),  
E mult de când l'am cunoscut,  
Dar de pe când era în floare  
Umbla, flăcăul, să se'nsoare.  
Mireasă, ci=că, și=a găsit,  
S'au înțeles, s'au logodit,  
Motivul nu l-am la'ndemână,  
Dar văd, că nunta se amână! . . .

Morala cântecului meu  
S'o descifrați nu vă e greu:  
De câte ori ți se încurcă,  
Sau ai cu cineva de furcă,  
De câte ori ți s'a 'nfundat,  
Și n'ai soluție de dat,  
Nu=ți blestema soarta ceapcână,  
Ci spune simplu: Se amână!

EUDOXIU TÂNDALĂ  
— avocat în Podul Iloaiei —



## INSEMNĂRI

**Libertatea presei.** — Cenzura a găsit cu cale să șteargă din numărul trecut al revistei *Țara Noastră* câteva rânduri dintr'o notiță privitoare la modificările suferite în Parlament de legea Cultelor. E de prisos să mai adăugăm, că pasagiile suprimate, dacă subliniau cu ironie o evidentă slăbiciune a guvernului, nu cuprindeau, în schimb, nici o silabă, care să constituie o primejdie pentru siguranța internă a României. Sunt idei, pe cari în nici un caz, organele guvernamentale din Cluj nu le slujesc cu mai multă convingere, și cu mai multă inteligență decât noi înșine. Ni se pare, de asemenea, inutil să protestăm. Impotriva lipsei de bunăcuviință nu cunoaștem decât o armă de apărare eficientă: indiferența. Constatăm, totuși, un fapt hazliu. E felul în care guvernul actual înțelege să-și respecte propriile sale angajamente, foarte solemne, — în ceea ce privește libertatea presei. Numai cei cari pățimesc de naivitate au fost în stare să ia

în serios asemenea declarații din partea unui partid, ale cărui metode de cârmuire au fost prea de multe ori: meschinăria arbitrară și tiranica nepricepere. Noi, cari suntem perfect sănătoși dinspre partea aceasta, n'am suferit nici o surpriză.

**Adunarea, sau congres?** — Bănuiam că partidul național-tărănist a început să se înfricoșeze pe el însuși, dar nu credeam că presupusele noastre să se confirme așa de prompt. Fiindcă guvernul rezistă, tenace, la toate sugestiile, încăpătânându-se să nu dea ordinul salvator de interzicere a adunării de la Alba-Iulia, partidul național-tărănist și-a amânat adunarea cu două săptămâni, poate, cine știe? până atunci tot se hotărăște guvernul să o oprească.

Am citit cu mare plăcere explicațiile, pe cari le dau ziarele *independente* și bine informate acestui fapt. Sunt vrednice de toată admirația. Adunarea de la Alba-Iulia s'a amânat pentru trei

motive foarte serioase și anume:

1. „Fără de însemnul număr de participanți”, ce se anunță, timpul e prea scurt până la 22 Aprilie pentru a se da o bună organizare adunării. D. Maniu știa că țara este cu d-și; dar că țara întreagă va veni la Alba-Iulia să-l asculte, iată un lucru la care spiritul d-șale de adâncă prevedere nu se gândise.

2. Șeful partidului național-tărănist a venit la Cluj, a constatat oracolul din str. Băii, și a aflat că la 6 Maiu vremea va fi mai frumoasă, cerul mai seren și câmpul mai verde, decât la 22 Aprilie, când s'ar putea ca peste entuziasmul democrației să se abată surpriza temperantă a unui duș primăvara-tec. Ori, se știe, că pe ploaie nu se poate face revoluție.

3. Și-apoi, la urma urmei poate să nu mai fie nevoie de revoluție. Până la 6 Maiu guvernul are vreme să cadă, și răsmerița din cetatea Inconronării să se termine cu un strășnic chef, să se transforme, într'o „adunare sărbătorească”.

Ași înțeles, credem, de ce s'a amânat adunarea, de ce s'a prelungit scadența revoluției? Ceea ce rămâne nelămurit, este că din convocarea redactată cu atâta trudă iese cu totul altceva. Se vorbea de o mare adunare populară, care să isprăviască ceea ce nu s'a putut isprăvi la București și, s'a ajuns la conchemarea unui congres general; se spune că atâta lume și-a anunțat participarea, încât arhitecților partidului le mai trebuie două săptămâni pentru a așeza tabăra, dar se fixează o ordine de zi cu rapoarte de gestiune și alegeri de comitete și comiții.

În definitiv, ce va fi la Alba-Iulia? Adunare sau congres? Revărsare ne-zăgăzuită de mase sau un sinedriu de acționari păguboși?

S'a închis Parlamentul. — Lipsit de pitorescul cunoscutelor dueluri ora-

torice în jurul Portului Marsiliei, — cu neputință de organizat din pricina retragerii din Cameră a opoziției național-tărăniste, — Parlamentul liberal și-a închis sesiunea în mijlocul indiferenței generale. Totdeauna norocos, d. Al. Lapedatu reușise să facă puțină vâlvă, la Senat, cu buclucașa lege a Cultelor. Dar, după gestul de protestare al înalților prelați ortodocși, proiectul a trecut în Dealul Patriarhiei, unde s'a votat cu formalitatea sumară, pe care o necesită punerea unei scrisori în cutia poștei. Discursurile deputaților majoritari, inutile ca țintă politică și sarbede ca ideologie, au răsunat în fața băncilor pustii, sub cupola luminată discret de un soare primăvara-tec, destinate să rămână pe vecie îngropate în colecțiile prăfuite ale „Monitorului Oficial”.

Ar fi să repetăm o constatare banală, pomenind despre scăderea pe care o înregistrează astăzi principiul parlamentarismului la noi. Vorbim despre o valută cam depreciată. Opinia publică privește din ce în ce mai neîncrezătoare spre exercițiile retorice (sau sportive) ale reprezentanților națiunii, simțind tot mai clar, că nicio schimbare în bine nu poate veni dela cele două Adunări, pe care le prezidează, ce-i drept, cu o egală importanță, d-nii N. N. Săveanu și C. Nicolaescu, dar care nu sunt în stare să ofere decât spectacolul, degradant, al scandalurilor cu încăerări între adversari, sau priveriștea, tot atât de neliniștitoare, a servilismului de partid în funcțiune împrejurul urnelor.

Parlamentul actual suferă de un defect congenital, care îl urmărește ca o fatalitate în toate actele lui. E un organism artificial, combinat chimicește în eprubeta rezultatelor electorale, sau, dacă voii, un instrument docil în mâna celor cari l'au fabricat, în care nu tresare niciun moment pulsația unei vieți autentice. În urma loviturii dată la 4 Iunie 1927 guvernului prezidat de [d.



general Averescu, partidul liberal, instalat din nou la putere după o vacanță abia de un an și câteva luni, avea nevoie, pentru satisfacerea unor formalități constituționale, de un Parlament docil și devotat. Și l'a făcut. Cu ce mijloace, nu mai e nevoie să reamintim. Rezultatul operației, însă, se vede. Când opoziția național-tărănistă ia parte la ședințe, nu se poate lucra din pricina incidentelor prea zgomotoase. Când aceeași opoziție se retrage, mai mult sau mai puțin definitiv, se lucrează, slavă Domnului, destul, dar par'că prea pe tăcute! In asemenea condiții e la mîntea oricui, că un control sistematic și atent al actelor guvernului e imposibil de îndeplinit în cuprinsul Corpurilor legislative.

Banca ministerială se arată mulțumită cu această situație. Dar nu trebuie să se bucure prea mult. Liniștea familiară, în care s'a închis ultima sesiune a Parlamentului liberal, nu constituie un semn favorabil pentru viitorul apropiat. Calmul dintre cei patru pereți ai casei nu înlătură prevestirea furtunei, care se anunță afară. Se înțelege, că dulcea cărmuire a d-lui Vintilă Brătianu nu va primi nicio lovitură în sânul (tot atât de dulce) al Parlamentului. Mai rămân însă, în picioare, toate acele probleme încurcate, pe cari, e tot atât de evident, acest Parlament n'a fost în stare să le deslege. Guvernarea liberală n'a fost o consecință a unei formule parlamentare, iată de ce Parlamentul el însuș n'are niciun rol de jucat în lichidarea stărilor politice de acum.

Fuga lui Troțki? — Rusia Sovietelor este astăzi o adevărată țară a mișterelor. Nimic din ceea ce se petrece între granițele întinsei Republici roșii nu ajunge până la noi cu certitudine. Câțiva călători, împinși de curiozitate, trec din când în când hotarul civilizației europene spre Răsărit, aducând de acolo,

din marele domeniu al necunoscutului, o seamă de informații, mai mult sau mai puțin verosimile, ca poveștile lui Stanley despre moravurile din Sudan.

Cu atât mai puțin suntem în stare să aflăm știri precise despre evenimentele politice zilnice din Rusia Sovietelor. Trebuie să ne mulțumim cu zvonurile, cari se plimbă desmetice dela un capăt la celălalt al Europei, și cu telegramele, pe cari binevoiește să le lase să treacă guvernul din Kremlin.

Așa se explică, de ce ne-am pomennit în același timp cu trei versiuni, cam diferite, asupra destinului sărmanului Leiba Bronștein-Troțki, fostul organizator al revoluției bolșevice, fostul colaborator al lui Lenin, fostul comisar al poporului, fostul comandant al armatei roșii, astăzi măzilit de noii conducători ai Sovietelor, trimis în exil, refugiat în străinătate, sau, pur și simplu suferind, după metoda pe care bravii voluntari ai gărzilor roșii au mai experimentat-o și pe socoteala țarului Nicolae al II-lea. Căci știrile, pe cari le pomennim mai sus; ne vorbesc, deodată, despre fuga lui Troțki în Letonia, despre executarea lui prin surprindere, simplă ca un asasinat, și despre complectarea lui supunere în fața disgrației cu care a fost lovit. (Bineînțeles, această din urmă versiune nu poate fi decât aceea a presei din Moscova).

Fugit în străinătate, resemnat în surghiun sau împușcat de unul din foștii săi admiratori, sfârșitul tragicomediilor lui Troțki e deopotrivă de interesant. Cariera acestui gazetar mediocru, — bătut într-o vreme de tovarășii săi întru marxism, că joacă rolul odios al unui agent provocator, — care ajuns mai târziu pumnul mișcării comuniste și cel mai temut organizator al dictaturii proletarietului rus, e cariera unui aventurier autentic. Ani de zile, înainte de război, a vegetat prin redacțiile publicațiilor socialiste din străinătate, iar furtuna din

1914 l-a surprins într-o localitate neînsemnată din Galiția, unde autoritățile austriace l-au arestat la început, crezându-l primejdios. Apoi, a fost făcut scăpat; s'a refugiat în Elveția, a trecut în America de Nord, ca să revină în Rusia, după repatrierea lui Lenin în celebrul vagon plumbuit, pus la dispoziție de Germania. Din ziua în care a ajuns la Petrograd a început propaganda sa printre muncitori și soldați, făgăduind pacea și împărțirea tuturor averilor. Nu se poate tăgădui, că în această luptă pentru cucerirea puterii pe seama Sovietelor, pățimașul Leiba Bronștein-Trotzki a fost de o îndrăzneală și de o energie combativă surprinzătoare. (Așa se explică înfrângerea rușinoasă a vorbărețului și nehotărîutului Kerenski). Prima încercare a bolșevicilor de a pune mâna pe guvern, în Iulie 1917, cum se știe, n'a reușit. Trotzki a fost arestat și dus la închisoare. Activitatea lui s'ar fi putut sfârși atunci, printr'un glonț de revolver, sau printr'un ștreang de spânzurătoare. Dar Kerenski, care voia să se împotrivescă bandiților numai cu puterea de convingere, oarecum îndoielnică în asemenea împrejurări, a discursurilor sale, i-a dat drumul din închisoare rivalului, care căzuse în căpcană. Urmarea s'a văzut repede. Peste câteva luni, a doua încercare a reușit, fără multă rezistență. Bolșevicii s'au așezat să ferească Rusia, și, mai pe urmă, dacă se putea, întreaga omenire. Burghezia a fost, literalmente, ucisă; la propriu, nu la figurat. Chiar foști luptători pentru libertatea politică a țării lor, — ca Nossar-Krustalev, unul din capii revoluției din 1905, — erau trimiși la moarte, fără judecată. Trotzki s'a încins cu un centiron de piele peste haina sa de blană și s'a proclamat generalisim al bandelor de asasini. A ucis și a aruncat peste graniță pe cine a vrut. Era noul Țar, ceva mai „roșu” decât răposatul Nicolae al II-lea.

Acum, s'ar părea că s'au întors zăburile. La rândul lui, Leiba Bronștein-Trotzki a cunoscut asprimea propriilor sale principii de intoleranță. E prizonier, e fugar, sau e mort? Noi l'am dori, pentru morala fabulei, liberat din ghiara vindicativă a lui Stalin, rățâcind prin Europa și denunțând în fața lumii crimele regimului bolșevic, la a cărui instalare a contribuit cu atâta înfrigurare... Ar fi amuzant, o recunoașteți...

**Zoologie politică.** — Nu prea suntem lămuriiți cu marea adunare, pe care partidul național-țărănist o proiectează la Alba-Iulia. Mai întâi, nu suntem siguri, dacă se ține. De amânat, s'a amânat odată, din pricina timpului, care s'a antunțat dinainte nefavorabil. Cine ne poate garanța, că nu se va decreta o nouă amânare, de data aceasta din cauza vremii prea călduroase?.. Și mai e ceva, care nu s'a dat încă în vileag. E programul faimoasei întruniri, care chiar pentru cei inițiați (adică tocmai pentru aceia!) constituie o chinuitoare enigmă. D. I. Mihalache, cu admirabila sa sinceritate mușceleană, a găsit cea mai nimerită formulă pentru a exprima starea de îndoială în care se găsește: — „Nu știu ce vom face la Alba Iulia, atâta știu, că ceea ce vom face acolo, vom face pentru fericirea poporului”! Mai simplu nici nu se poate...

Dar noi mai știm și altceva. Am văzut propaganda patriotică, pe care fruntașii partidului național-țărănist au întreprins-o în Ardeal, în vederea zilei celei mari. Ni-a căzut în mână un număr din gazeta pentru popor, pe care o scoate d. Aurel Vlad la Orăștie și ne-am minunat de îndemânarea cu care acest fost croșitor al importului de coroane nestampilate din Budapesta se pricepe să servească, și după 1 Decembrie 1918, marea cauză a unității naționale. Într'o poezie idioată, în care se contraface metrica și rima populară,

foaia național-șărănistă ridică fulgerile ei împotriva „celor din Regat“, cari „se așează“ asupra Ardealului „ca omizile pe prun“, și rod, se înțelege, fără nici o muștrare de cuget, răcolta cunoscutei comitet de o sută...

Mărturisim fără înconjur, că nu suntem de loc admiratorii acestui soi de literatură politică, cu aluzii din domeniul zoologiei. Dar, am putea găsi, la rândul nostru, nenumărate exemple din regnul animal, pentru a caracteriza pofta de mâncare cu care d. Șt. Csicsó-Pop, de pildă, se înfruptă din tantimele Băncii Românești și pentru a ne admira repeziciunea cu care d. Alexandru Vaida, să zicem, s'a acclimatizat în atmosfera parfumată a fabricii de piele Renner. Noi nu contestăm, că există pe lumea aceasta, și prin urmare și în scumpa noastră patrie, nenumărate ființe parazitare. Tocmai fiindcă judecăm în cunoștință de cauză, nu admitem, însă, că această faună se desvoltă, geograficește vorbind, numai între Carpați și Dunăre.

Avem și noi mănăcișii noștri!

#### Orientarea politică a Franței. —

Urmărim cu un legitim interes pregătirile partidelor din Franța în așteptarea alegerilor legislative. Noua Cameră, care va ieși din scrutinul dela 22 Aprilie viitor, va fi, desigur, fructul unor lupte foarte aprige în fața urnelor. Simptomele ciocnirii se văd de pe acum.

Alegătorii francezi sunt, într'adevăr, la o grea răspântie. Camera trecută a suferit, după cum se știe, o deplasare a centrului ei de greutate, operație care urmează să fie ratificată acum, sau respinsă, de sufragiul cetățenesc. În alegerile din 1924, biruința electorală au avut-o partidele de stânga cartelate, între ele, iar cele dintâi guverne alcătuite din sânul partidului radical-socialist și prezidate, pe rând, de d. d. Ed. Herriot și P. Painlevé, s'au susținut cu sprijinul deputa-

ților socialiști. Tovărășia n'a dat însă rezultatele așteptate. Dimpotrivă. După o serie îngrijitoare de crize ministeriale, în lipsa unui program precis și cu voință adus la îndeplinire, criza financiară ajunsese în Franța la doi pași de dezastru. Scăderea vertiginoasă a francului, neîncrederea față de renta franceză, neputința tezaurului public de a face față plăților, toate semnele prăbușirii se arătau la orizont.

În acel moment, noul președinte al Republicii d. Doumergue a făcut apel la d. R. Poincaré, adversar hotărât al partidului socialist, care, pentru a se putea menține la putere avea nevoie, prin urmare, de o nouă regroupare a majorităților din Cameră. Într'adevăr, legătura dintre socialiști și radicali-socialiști s'a rupt. Liderii acestora din urmă, d. d. Ed. Herriot și P. Painlevé, au intrat în guvernul dlui R. Poincaré, alături de reprezentanții grupărilor republicane din dreapta.

Noul minister, astfel alcătuit, s'a înfățișat ca rezultatul unei uniuni naționale, cu menirea de a salva Franța dela o ruină sigură. Bineînțeles, partidul socialist n'a dat niciun moment concursul său guvernului prezidat de d. R. Poincaré și susținut de radicali-socialiști. Cartelul triumfător la alegerile din 1924 a fost destrămat de imperativul realităților politice. Interesele Franței au cerut o altă întovărășire, pe care corpul electoral n'o sancționase.

Iată rolul, pe care îl vor avea alegerile de peste o săptămână. Franța are de ales între politica de ordine, al cărei port-drapel e d. R. Poincaré, și acțiunea paralizatoare a partidului, socialist, condus astăzi de d. Leon Blum. La mijloc, ca o cumpănă nehotărâtă încă, stă marele centru al radicalilor, în a căror tabără păreriile sunt împărțite. Va izbuti d. R. Poincaré să dobândească în viitoarea Cameră o majoritate sigură? Opera de consolidare lăuntrică a Fran-

tei e din nou asigurată pe o perioadă de patru ani. Dacă nu, Franța va cunoaște din nou jocul capricios și primejdios al guvernelor instabile și al marjorităților improvizate din bucățele.

**Propedeutica chirurgicală.** — Sub acest titlu a apărut zilele acestea o excelentă lucrare a dlui prof. dr. I. Iacobovici, cuprinzând un vast material științific despre chirurgia generală. Volumul de peste 800 de pagini, cu 370 de figuri lămuritoare în text, împlinește un gol îndelung simțit în literatura științifică medicală românească. Chirurg emerit și un pedagog cu însușiri rare, d. prof. Iacobovici dă în această lucrare o carte de studii chirurgicale necesare nu numai studenților, ci și medicilor formați. Materia de chirurgie generală este tratată în toate amănunțimile ei, de la cele mai simple operații de făcut în cazuri urgente, până la cele mai complicate intervenții.

O deosebită grijă arată autorul pentru formarea simțului de igienă al studenților. Considerând că cel mai mare dușman al artei chirurgicale este necurațenia, d. prof. Iacobovici insistă asupra higienii, ca fiind cel mai prețios auxiliar al chirurgiei.

Lucrarea se completează cu valoroase studii de chirurgie de specialitate alcătuite de medici reputați, parte din ei ieșiți din însăși școala magistrului. D. prof. Emil Țeposu dă un studiu de propedeutica urologică; d. dr. docent Popolița tratează despre chirurgia de nas, gât și urechi; d. dr. docent Aleman expune chirurgia stomatologică; d. dr. docent Filipescu, vrednicul medic-primar al spitalului din Sibiu, despre chirurgia fracturilor; d. dr. docent Roth Martel despre examenul de laborator; d. dr. asistent M. Albu despre examinarea radiologică; d. conferențiar dr. Al. Pop despre acțiunea masajului din

punct de vedere chirurgical, ortopedic și ginecologic.

O prețioasă colaborare a dat d. dr. docent Liviu Cămpianu, directorul spitalului de stat din Brașov, în tratarea problemelor de chirurgie generală alături de d. prof. Iacobovici. — dr. S.n.

**Un anuar școlar.** — Între cărțile de tot felul, pe cari ni le-a oferit în vremea din urmă, vitrina librăriei, am înregistrat cu o îndoită satisfacție apariția *Anuarului* liceului „Principele Nicolae” din Sighișoara, publicat de d. H. Teculescu, directorul aceluia liceu. Ne-a plăcut, atât inițiativa în sine, cât și felul în care ideea a fost realizată. Cartea, de aproape 200 de pagini, înfățișată în impecabile condiții tipografice, e mai mult decât o obișnuită dare de seamă despre activitatea didactică a unui an școlar. Bineînțeles, că nu lipsește nici acest material documentar, foarte prețios pentru specialiștii problemelor învățământului secundar, însă lectura bogatului *Anuar* dela Sighișoara e interesantă și din alt punct de vedere. Menționăm astfel, ca o contribuție demnă de a fi luată în seamă, studiul documentat al dlui H. Teculescu despre Basarabia, alcătuit cu o deplină cunoaștere a subiectului și încheșat într-o caldă simțire românească, precum și monografia Sighișoarei, foarte îngrijit redactată de Ion Medrea, — două cercetări, a căror rețipărire separată ar fi de dorit pentru îmbogățirea unei bibliografii destul de sărace în asemenea lucrări. *Anuarul* publicat de d. H. Teculescu dovedește o lăudabilă preocupare culturală, care rămâne, fără îndoială, cel mai prețios obiectiv al oricărei activități extrașcolare. Satisfacția noastră e mare, văzând cum răsar aceste spice pline de făgăduială într-unul din orașele noastre din Ardeal, unde cartea românească are atâtă seceriș de așteptat.